

Asia: OM 1/481/2016

Lausuntopyyntö terrorismirikosdirektiivin täytäntöönpanoa valmistelleen työryhmän mietinnöstä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Pyydettynä lausuntona Suomen tuomariliitto – Finlands domareförbund ry (jäljempänä Tuomariliitto) esittää seuraavaa:

1. Yleistä

Lausuttavana olevassa työryhmän mietinnössä on kysymys Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivistä 2017/541/EU johtuvista muutosehdotuksista rikoslakiin, pakkokeinolakiin ja poliisilakiin. Ylivoimaisesti suurin osa ehdotetuista muutoksista liittyy direktiivissä asetettuihin lainsäädäntövelvoitteisiin. Näiden velvoitteiden täytäntöönpanossa kansallisella lainsäätäjällä on varsin vähän aitoa harkintavaltaa.

Mietinnössä on erittäin perusteellisesti ja ansiokkaasti arvioitu direktiivin eri artikloista johtuvia lainsäädännön muutostarpeita ja eri vaihtoehtoja niiden täyttämiseksi. Samoin suhdetta perustuslakiin ja säätämisympäristystä on mietinnössä arvioitu kattavasti (s. 147 – 158).

Tuomariliitto toteaa, että terrorismirikoksia koskevan rikoslain 34 a luvun säännökset sisältävät jo nykyisellään käytännössä erittäin harvoin sovellettavaksi tulevia kriminalisointeja. Ehdotettujen muutosten jälkeen sellaisia kriminalisointeja on vielä huomattavasti enemmän. Tuomariliitto ei pidä tätä yleisesti ottaen hyvänä kehityssuuntana. Useissa nyt ehdotetuissa muutoksissa on kysymys valmistelu- tai avunantotyyppisistä toimista, jotka ainakin osin ovat jo nykyisin voimassa olevien

säännösten mukaan rangaistavia. Osin nyt kriminalisoitavaksi ehdotetut teot ovat varsin etäällä varsinaisista ”päärikoksista”.

Edellä todetun muutosehdotusten taustan vuoksi Tuomariliitto pitää kuitenkin ehdotettuja muutoksia pääosin hyväksyttävänä. Tuomariliitto haluaa silti esittää jäljempänä ilmenevät kannanotot ehdotettujen säännösten johdosta. Lisäksi Tuomariliitto kiinnittää huomiota siihen, että mietinnöstä puuttuu kokonaan ehdotusten muiden kuin lainsäädännöllisten vaikutusten tarkastelu.

2. Yksityiskohtaiset kannanotot

Tuomariliitolla ei ole huomauttamista ehdotettuihin muutoksiin rikoslain 1 luvun 7 §:n 3 momenttiin ja rikoslain 11 luvun säännöksiin.

Tuomariliitolla ei ole huomauttamista myöskään ehdotettuihin muutoksiin rikoslain 34 a luvun 1 §:ssä, 3 §:ssä eikä 4 §:ssä. Luvun 1 §:n 1 momentin 4 kohdassa ehdotetaan tosin uutta rangaistusmaksimia (seitsemän vuotta vankeutta), mikä entisestään kirjavoittaa rikoslain jo nykyiselläänkin eri lainsäädäntömuutosten kautta varsin kirjavaksi muodostunutta rangaistusasteikkosääntelyä. Mietinnön perusteluissa (s. 44 – 46) esitetyistä syistä tätä voidaan kuitenkin pitää hyväksyttävänä.

Kouluttautumista terrorismirikoksen tekemistä varten koskevaan rikoslain 34 a luvun 4 b §:ään ehdotettua muutosta Tuomariliitto pitää ongelmallisena. Itsekouluttautumisen kriminalisointia tosin ei voitane välttää direktiivin johdantokappaleeseen 11 sisältyvän lausuman vuoksi. Pelättävissä kuitenkin on, että ”vääränlaista” tietoa etsinyt henkilö voi helpommin kuin muun tyyppisten rikosten kohdalla joutua aiheettomasti epäillyksi ja syytetyksikin kouluttautumisesta terrorismirikoksen tekemistä varten. Varsin vaikeasti on lisäksi hyväksyttävissä mietinnön perusteluissa (s. 141) oleva viittaus siihen, että rikoksessa tarkoitettu kouluttautuminen voisi tapahtua varusmiespalveluksessa saatavan koulutuksen kautta.

Terrorismin rahoittamista koskevan rikoslain 34 a luvun 5 §:n 2 momenttiin ehdotettuun muutokseen Tuomariliitolla ei ole huomauttamista. Sitä vastoin Tuomariliitto ei pidä asianmukaisena, että pykälässä säädetty vähimmäisrangaistus on neljä kuukautta vankeutta, vaikka rahoittamisrikos saattaa liittyä rikoksiin, joista vähimmäisrangaistukseksi on säädetty sakkoa (luvun 2 §:ssä tarkoitettu terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelu, 4 b §:ssä tarkoitettu kouluttautuminen terrorismirikoksen tekemistä varten, 5 b §:ssä tarkoitettu matkustaminen terrorismirikoksen tekemistä varten sekä nyt ehdotetussa 5 c §:ssä tarkoitettu terrorismirikoksen tekemistä varten tapahtuvan matkustamisen edistäminen). Tuomariliiton käsityksen mukaan rikoslain 6 luvun 8 §:n 4 momentin mukaisen vähimmäisrangaistuksen alittamisen ja saman luvun 12 §:n mukaisen rangaistuksen tuomitsematta jättämisen ei ole tarkoitettu tulevan säännönmukaisesti sovellettavaksi tietyn tyyppisissä tilanteissa, vaan kysymys on poikkeussäännöksistä, joiden

soveltaminen edellyttää erityisiä syitä. Tuomariliitto ehdottaa sen vuoksi, että tässä yhteydessä rikoslain 34 a luvun 5 §:ää muutettaisiin niin, että lievimpien rahoittamisrikosten kohdalla sakkorangaistuksen käyttämismahdollisuus ilmenisi pykälään sisältyvästä rangaistusasteikosta.

Ehdotettujen matkustamista terrorismirikoksen tekemistä varten koskevan rikoslain 34 a luvun 5 b §:n muutosten osalta Tuomariliitolla ei ole huomauttamista. Tuomariliitto toteaa, että muutokset poistavat tekijäpiiriin ja kohdemaahan liittyvät nykyisen sääntelyn aukkokohdat.

Tuomariliitolla ei ole liioin huomauttamista ehdotettuihin uuteen rikoslain 34 a luvun 5 c §:ään eikä oikeushenkilön rangaistusvastuuta koskevan saman luvun 8 §:n 2 momentin muutoksiin.

Ehdotettujen pakkokeinolain ja poliisilain muutosten osalta Tuomariliitolla ei ole huomauttamista ottaen huomioon, että esimerkiksi televalvontaa on mahdollista käyttää eräiden muidenkin rikosten kohdalla, joista on säädetty yhtä lievä tai jopa lievempi enimmäisrangaistus kuin mietinnössä ehdotetaan rikoslain 34 a luvun 5 c §:ssä säädettaväksi terrorismirikoksen tekemistä varten matkustamisen edistämiseksi, jota ehdotetaan lisättäväksi myös televalvonnan perusterikosten joukkoon.

Lausuntoasian käsittely

Lausunnon on valmistellut hovioikeudenneuvos Kimmo Vanne ja se on käsitelty 20.12.2017 Tuomariliiton oikeuspoliittisen valiokunnan kokouksessa. Lisäksi lausuntoa on sähköpostitse käsitelty Tuomariliiton hallituksessa.

Vanne Kimmo
Suomen tuomariliitto - Finlands domareförbund ry